

Uit: Nederlands Dagblad (16 september 2023)

Massale kerksluitingen Noord-Holland: 'Ik weiger te geloven dat er geen toekomst meer is'

Meer dan honderd rooms-katholieke kerkgebouwen in bisdom Haarlem-Amsterdam dreigen op korte termijn te worden gesloten. Een paar duizend kerkgangers laten het daar niet bij zitten. 'De vrees bestaat dat met dit beleid ook het geloof zelf verloren gaat.'

De Laurentiuskerk in Hoogkarspel moet sluiten. Veel parochianen zijn daar helemaal niet blij mee

'Afgelopen zondag vierden we nog het 150-jarig bestaan van onze parochie. Drie voorgangers waren aanwezig; onze drie koren zongen. Er was koffie op het plein; onze jongeren hielden toezicht op de springkussens vol kinderen. En dat moet opeens allemaal weg,' zegt pastoraal werker Tiny Immen van de Jozefparochie in Zwaagdijk-Oost.

Want er moeten katholieke kerken sluiten in grote delen van Noord-Holland. Precieze aantallen zijn nog niet duidelijk, maar het zou volgens insiders zomaar om 140 van de 168 kerken kunnen gaan. 'We zijn woedend, verdrietig, voelen ons machteloos en vinden het onverstandig', vertelt Jaap Braakman van de Laurentiusparochie in Hoogkarspel. Samen met leden van andere parochies uit de regio heeft hij zich verenigd om hun stem te laten horen bij het bisdom Haarlem-Amsterdam en het tij te keren. Het zit de katholieke Noord-Hollanders hoog. 'Wij vinden dat de bisschop de wens van parochies waar voldoende elan en middelen bestaan om volop te kunnen functioneren, dient te respecteren. De parochiekerk is betaald door de gewone parochianen. Daarom is zij ook hun eigendom', schrijft het actiecomité van Braakman.

Op 29 oktober staat een stille tocht naar de kathedraal van bisschop Jan Hendriks in Haarlem gepland. 'We bieden de bisschop handtekeningen aan, hebben een muzikale bijeenkomst en gaan een tocht om de kathedraal lopen. De muren hoeven niet in te storten, zoals in het bijbelverhaal in Jericho gebeurde, maar we willen wel dat dit beleid omvalt', zegt Braakman. Hij rekt op een paar duizend man opkomst.

De kerkgebouwen betekenen veel voor de soms kleine dorpsgemeenschappen. 'Er zijn hier niet zo veel mogelijkheden, ook niet voor ouderen', zegt Immen. 'Er zijn ouderen die elke zondag naar de

kerk komen, gewoon om weer eens iemand te zien. Bij ons is er na de kerkdienst koffie. Er voor elkaar zijn, dat leeft in Zwaagdijk sterk.'

Corry Flumans is met haar 95 jaar nog een actieve deelnemer aan het parochieleven in Hoogkarspel. 'Ik zit bij twee koren. Ik mag er graag heen gaan; het is ook een sociaal gebeuren. Voor mij is het belangrijk. En dan valt dat allemaal weg.'

Flumans ziet zichzelf best nog in haar auto af en toe naar een ander dorp rijden. 'Maar of ik dat graag zou doen? Nee, je bent niet thuis in een andere kerk.' Er zijn wel mensen die activiteiten in Hoogkarspel proberen te organiseren om mensen bij elkaar te houden. 'Maar dat is anders dan een kerkgebeuren.'

Ellen Krieckaert komt al sinds haar vierde in de Hoogkarspelse kerk. 'Dan wordt er gezegd dat we naar een kerk verderop moeten. Maar een parochiegemeenschap is ook een plaatselijke gemeenschap. Wij komen elkaar tegen bij de supermarkt, op straat, bij het voetbalveld.' Sinds

Krieckaert haar man vorig jaar verloor, voelt zij het belang van die gemeenschap om zich heen sterker. 'We voelen ons verbonden met elkaar, we trekken met elkaar op en zien naar elkaar om. Door een kerksluiting gaat dat verloren. Doodzonde!'

'Ik kwam steeds meer mensen tegen die met een kerksluiting te maken hadden. Zij leken met een onverwerkt gevoel rond te lopen.'

Natuurlijk kun je elkaar ook op andere plekken in het dorp ontmoeten. 'Maar dan mis ik de spirituele voeding die ik in de kerk aangereikt krijg, samen met mensen die ook bezig zijn met die boodschap van Jezus. Daaruit leef ik van jongs af aan. Daarom merk ik ook strijdbaarheid bij mijzelf; ik wil ervoor vechten. Ik weiger te geloven dat het geen toekomst meer heeft.'

Naast de zorgen om de gemeenschap hoort Braakman nog andere reacties op de aangekondigde kerksluitingen. 'Mensen zijn woedend: "Onze ouders hebben de kerk gebouwd en wij hebben ons leven lang die kerk gefinancierd. Hoe is het dan mogelijk dat een ander het besluit neemt om dat gebouw te sluiten?"'

één regiokerk

Tot slot vinden de protesterende Noord-Hollanders de kerksluitingen onverstandig vanwege de rol van actieve leken. 'In het verleden riep de kerkleiding leken steeds op hun verantwoordelijkheid te nemen, vanwege het priestertekort. Zij deden zelf de vieringen, waaronder ook de uitvaarten. Binnen zo'n centrale regiokerk is er voor de leek minder ruimte. Dat voelt niet goed voor de toekomst, waarin nog minder priesters zullen zijn', zegt Braakman.

In Zwaagdijk-Oost is het de parochianen gelukt om een kerksluiting voorlopig te voorkomen. 'Ik noem het geen kwestie van lukken', zegt parochiebestuurder Piet Dekker. 'Toen we in een regioverband werden ingedeeld en we in de gaten kregen dat we allemaal naar één kerk toe moesten, zijn we uit het regioverband gestapt. Maar hoe dit gaat eindigen, weten we ook niet.' Voorlopig komt er nog één keer per maand een priester in de kerk, maar die gaat in november met emeritaat. 'We hebben ook leken die vieringen kunnen leiden', zegt Dekker. 'We gooien de heilige mis niet weg, maar het is niet zo dat het hele kerkelijke liturgische leven uit enkel de heilige mis hoeft te

bestaan.' Voor Dekker gebeurt er zoveel meer vanuit de kerk. 'We hebben net een grandioos parochiefeest gehad. We zeiden tegen elkaar: als de bisschop hier toch bij was geweest!'

Inmiddels heeft de groep bezorgde parochies een gesprek gehad met bisschop Jan Hendriks. 'Hij zei niet dat er minder kerken gesloten gaan worden, maar wel dat het besluitvormingsproces goed doorlopen moet worden. Als nu blijkt dat de parochianen niet goed zijn gehoord, zal het proces opnieuw moeten. Onze actiedag gaat gewoon door. Wij willen laten zien dat er nog genoeg mankracht is om te werken aan oplossingen.'

gesprek met de bisschop

Bisschop Jan Hendriks van Haarlem-Amsterdam wil best het een en ander uitleggen over de kerksluitingen: 'Iedereen begrijpt vaak wel dat er iets moet gebeuren. Maar als blijkt dat de eigen kerk dicht moet, voelen mensen pijn en gaan ze zich soms mobiliseren. Ik zelf ben als bisschop niet direct betrokken bij het proces, dat begint in de parochies zelf (de regioverbanden waarin oude dorpsparochies zijn gefuseerd, red.).

Uiteindelijk moet ik het laatste besluit nemen. Het klopt niet dat het enkel mijn besluit is om een kerk te sluiten. Sommige kerkbesturen wijzen ten onrechte naar het bisdom; ze hopen dat het daardoor voor mensen makkelijker te accepteren is. Bij een goed proces hebben alle betrokken kunnen meepraten.'

'Overigens wil ook de regio West-Friesland-zuidoost het proces en de consultaties hernemen omdat zij het belangrijk vinden om de mensen mee te nemen in een gezamenlijk gedragen besluit. Er wordt dus naar de actiegroep geluisterd!'

'Ook de oudere mensen die zich nu voor de kerk inzetten, hebben het geloof helaas vaak niet door kunnen geven aan hun kinderen.'

Kerken kunnen niet zomaar open blijven: 'Daar heb je vrijwilligers, geld en goed bestuur voor nodig. Als een kerk steeds geld tekortkomt, moet je op tijd stappen zetten en niet denken: we kunnen nog tien jaar vooruit en dan is het op.

Natuurlijk zou het mooi zijn als er in ieder dorp een biddende gemeenschap kon blijven', zegt de bisschop. Maar het is allemaal niet zo makkelijk als het lijkt, denkt hij.

Als bisschop kijkt hij ook naar ontwikkelingen binnen de kerk. 'In dorpen gaan vaak alleen nog hoogbejaarden naar de kerk. Jongeren die actief betrokken zijn, gaan liever naar een andere plaats, waar meer jongeren zijn. Voor gezinnen is het ook geestelijk niet goed om tussen enkel bejaarden te zitten. Die willen contact met andere gezinnen.'

Die levende gemeenschap is er plaatselijk niet altijd meer. 'Ook de oudere mensen die zich nu voor de kerk inzetten, hebben het geloof helaas vaak niet door kunnen geven aan hun kinderen. Zij hebben in hun eigen families helaas ook moeten constateren dat het niet doorgaat', ziet Hendriks.

'Ik wil zeker geen mooie ontwikkelingen tegenhouden; ik ben er juist voor om de ontwikkeling naar de kerk van de toekomst mogelijk te maken.'

Mijn vraag aan de mensen die nu met plannen komen om de kerk in het dorp weer leven in te blazen, is: waarom hebben ze dat niet eerder gedaan? Ik wil zeker geen mooie ontwikkelingen tegenhouden; ik ben er juist voor om de ontwikkeling naar de kerk van de toekomst mogelijk te maken. Als je dan nu met een klein groepje mensen een grote pot met geld opmaakt, blijft er niets over om de toekomst van de kerk te faciliteren.'

De bisschop vindt het prima wanneer parochianen overleggen over hoe ze de kerk op hun plek weer levend kunnen maken - graag zelfs. 'Het blijft al met al gewoon moeilijk om afscheid te nemen van iets wat je dierbaar is. Niemand sluit graag een kerk, ook ik niet. Dus ik vind het elke keer heel jammer als dat moet. Uiteindelijk gaat het niet om de vraag of een concreet kerkgebouw open kan blijven, maar om gemeenschap in Christus.'

Hoe we de mensen kunnen bereiken in dorpen waar geen kerkgebouw meer is, dat is een goede vraag. Daar moeten we goed over nadenken.'